

ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: ju.L2@regeringskansliet.se
Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt

Yttrande angående Remiss av Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad

Sammanfattning

Energimyndigheten välkomnar kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad. Vi ställer oss positiva till ambitionen att fler produkter ska repareras i syfte att minska resursanvändning och uppnå en cirkulär ekonomi, men lämnar följande synpunkter som behöver beaktas:

Reparationsskyldighetens omfattning behöver avgränsas och specificeras

- Energimyndigheten anser att reparationsskyldighetens omfattning behöver förtydligas för att öka rättssäkerheten och förutsägbarheten för aktörer som berörs av skyldigheten.
- Energimyndigheten anser att skyldighetens omfattning är för långtgående.
- Energimyndigheten noterar en diskrepans mellan förslaget och ekodesignlagstiftningen i förhållande till ansvarsdelegeringen.

Rätten till reparation bör gälla fler och bli mer synlig

- Energimyndigheten ifrågasätter att reparationsskyldigheten enbart ska gälla mot konsumenter.
- Energimyndigheten ifrågasätter om förslaget säkerställer att konsumenten får kännedom om sin rätt till reparation i tillräcklig grad.
- Energimyndigheten anser att produktdesign eller företagsmodeller som obefogat begränsar oberoende reparation är ett problem som behöver adresseras på EU-nivå. Sådana åtgärder äventyrar konsumentens rätt till reparation och behöver regleras i lämplig rättsakt.

Energimyndighetens ställningstagande

Produkterna som omfattas av reparationsskyldigheten är sådana som har reparerbarhetskrav i form av ekodesignkrav. Förslaget till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad inför således en skyldighet som helt baseras på

ekodesignlagstiftningen. Energimyndigheten är ansvarig svensk myndighet och har instruktion att vidta åtgärder för att förstärka och utveckla insatser inom ramen för ekodesign för energirelaterade produkter¹. Energimyndigheten har i uppgift² att utarbeta förslag och vara pådrivande i det europeiska arbetet med utveckling av krav under ekodesign och energimärkning avseende resurseffektivitet, reparerbarhet och återvinningsbarhet.

Kommissionens förslag omfattar flera delar, varav en rör införandet av en skyldighet för tillverkare att tillhandahålla reparation av sina produkter till konsumenter (artikel 5). Det här remissyttrandet fokuserar på den delen. Den andra delen av förslaget, som rör åtaganden för reparatörer samt medlemsstater för att förbättra information till konsument, lämnar Energimyndigheten inga synpunkter på.

Direktivets omfattning

Frågan om hur reparation av produkter kan främjas och hur hinder för ökad reparation kan undanröjas omfattar många aspekter. Det föreslagna direktivet adresserar inte alla dessa aspekter, utan enbart ett fåtal. Exempel på hinder som inte hanteras i direktivet är kostnaden för reparation, svårigheter för oberoende aktörer till följd av tillverkarens immateriella rättigheter, försäljningsmodeller eller produktdesign som kräver att tillverkarens reservdelar används eller att en specifik reservdelsenhet används (pairing) m.m.

Energimyndigheten välkomnar de åtgärder som föreslås, men vill påminna om att ytterligare styrmedel i lämplig lagstiftning behövs för att uppmuntra konsumenter till att reparera, underlätta för konsumenter att själva reparera produkter, samt underlätta för nya aktörer som vill erbjuda reparation.

Reparationsskyldigheten

Den här skyldigheten utgör en signifikant skyldighet för tillverkare inom EU, samt för de aktörer som enligt förslaget ansvarar för reparation av produkter som är tillverkade utanför EU. För mikro-, små och medelstora företag kan skyldigheten vara synnerligen betungande. Det är således viktigt att skyldigheten är tydlig och rimlig.

Energimyndigheten vill uppmärksamma att det även finns långt gångna förslag till reviderade ekodesignförfordningar för torktumlare och rumsvärmare. Dessa revideringar innehåller krav gällande reparerbarhet liknande de övriga listade produktförfordningarna i förslagets bilaga 2 och bör således läggas till i bilagan.

Det kan noteras att reparerbarhetskrav föreslås som prioriterad aspekt för horisontell reglering under den kommande förordningen om ekodesign för hållbara produkter (ESPR), vilket i sin tur skulle innebära att reparationsskyldigheten blir mycket omfattande.

---

¹ Förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet § 3 st. 1 pt. 4

² Regleringsbrev 2023, 2022, 2021, 2020

Skyldighetens omfattning

Energimyndigheten anser att skyldighetens omfattning är otydlig.

Reparationsskyldighetens omfattning dikteras av reparerbarhetskrav enligt ekodesigndirektivets produktlagstiftning. Reparerbarhetskrav utgörs (idag) av krav på att tillhandahålla reservdelar under ett visst antal år, krav på att tillhandahålla reparationsinformation under ett visst antal år, krav på att leverera reservdelar inom ett visst antal dagar, krav på att informera om indikativt reservdelspris, samt krav på isärtagbarhet. Det är alltså krav på att produkten ska gå att reparera.

Att produkter är reparerbara är första steget, men för att uppnå målen om minskad resursanvändning måste denna reparerbarhet faktiskt utnyttjas av slutanvändarna, och syftet med införandet av rätten till reparation är att främja antalet faktiska reparationer.

Reparerbarhetskraven under ekodesign definierar inte vilka defekter eller skador som ska gå att reparera, så det finns ett glapp mellan reparerbarhetskrav och reparationsskyldigheten. Skyldigheten att reparera avgränsas, enligt förslaget, av utsträckningen av reparerbarhetskraven, och hur skyldigheten ska avgränsas i varje enskilt fall (om felet eller skadan i fråga omfattas av reparerbarhetskraven) kan därför visa sig vara otydlig i praktiken.

Energimyndigheten anser att skyldighetens omfattning är för långtgående.

Enligt artikel 5 faller reparationsskyldigheten bort om reparation är omöjlig. Ordet ”omöjligt” används beträffande reparation i nuvarande konsumentköplag och tolkas, enligt svenska förarbeten, snävt. Att vara skyldig att utföra reparation i samtliga fall förutom när det är omöjligt kan ibland leda fel. Det kan finnas tillfällen där det är orimligt att utföra en reparation, eller icke önskvärt, till exempel om produkten i övrigt är väldigt sliten eller om det finns nyare produkter som har avsevärt högre energieffektivitet. Energimyndigheten anser att tröskeln för när reparationsskyldigheten faller bort bör sänkas med hjälp av en rimlighetsbedömning.

Det finns ingen reglering av tillverkarens/reparatörens prissättning, så i praktiken kan ett pris som är avskräckande sättas om reparation inte är ett rimligt alternativ, men det här riskerar att underminera konsumentens förtroende för reparatörer och det vore att föredra om reparatören har utrymme för att göra en rimlighetsbedömning.

Energimyndigheten anser att reparationsskyldigheten inte bör begränsas till reparationer för konsumenter utan bör även gälla för andra slutanvändare.

Flera av produktförordningarna som listas i Bilaga 2 avser produkter som köps till stor del eller uteslutande av företag (t.ex. kyl-/frysprodukter med direktförsäljningsfunktion, svetsutrustning, servrar och datalagringsprodukter). För dessa produkter är det föreslagna direktivet i princip helt verkningsslöst. Andra avser produkter som köps av företag i stor utsträckning (t.ex.

mobiltelefoner och elektroniska bildskärmar). Ekodesign gör inte skillnad på om slutanvändaren är konsument eller näringsidkare. Energimyndigheten anser därför att rätten till reparation som relaterar till ekodesignkraven kan utökas till fler aktörer, för att utnyttja lagstiftningens potential.

Det sedvanliga syftet med konsumentlagstiftning är att skydda den svagare parten, men i det här fallet handlar det lika mycket om att ålägga tillverkare och importörer m.fl. att etablera en struktur för att kunna tillhandahålla reparationstjänster. Det ligger i allas intresse att efterfrågan för reparationer blir så stor som möjligt för att göra satsningen lönsam. Det är också viktigt att denna struktur för reparationstjänster utformas så att den lämpar sig även för andra kunder än konsumenter.

Ansvarsreglering

Energimyndigheten anser att ansvarsregleringen beträffande produkter med tillverkare utanför EU är otydlig.

Enligt artikel 5.2 i förslaget har tillverkare utanför EU aldrig reparationsansvaret utan det faller i första hand på tillverkarens auktoriserade representant inom EU. Om ingen sådan finns, är det importören som åläggs reparationsansvaret, och i tredje hand distributören.

I ekodesignlagstiftning har inte distributören samma ansvar som tillverkaren, importören och den auktoriserade representanten. Distributören sätter inte produkter på marknaden utan gör dem bara tillgängliga. Det innebär att distributören inte har samma skyldigheter beträffande reparerbarhet som de övriga aktörerna och inte heller rätt till reservdelar eller reparationsinformationen från tillverkaren till följd av sin distributörsroll. Det är därför dels betungande att ålägga dem en reparationsskyldighet, dels inte säkert att de kommer att ha möjlighet att uppfylla reparationsskyldigheten.

Energimyndigheten ser behov av förtydligande angående rätten att anlita tredje man

Till sist bör det förtydligas att importören, den auktoriserade representanten och distributören (eller de som slutligen åläggs reparationsskyldigheten enligt artikel 5.2) har rätt att anlita tredje man för att uppfylla reparationsskyldigheten, i likhet med tillverkaren.

Övriga kommentarer

Energimyndigheten anser att kravet på att aktören ska informera konsumenten om dennes rätt till reparation ska skärpas.

Enligt artikel 6 ska tillverkaren upplysa konsumenten om sin reparationsskyldighet. Tillverkaren kan uppfylla skyldigheten genom att registrera sig på online-plattformen som introduceras i art 7. Energimyndigheten anser att det finns en risk att konsumenter inte får del av information om sin rätt till reparation om tillverkaren informerar enbart via online-plattformen.

Energimyndigheten anser att kraven på tillverkare att informera konsumenten om reparationsskyldigheten bör skärpas men att ytterligare analys krävs för att identifiera lämpliga krav i det här hänseendet. Energimyndigheten anser att det är viktigt att öka kunskapsnivån bland konsumenter om produkters reparerbarhet och om aktörers reparationsskyldighet, i syfte att främja reparation av produkter, i takt med att lagstiftningen ökar möjligheterna därtill.

Enligt förslaget är det bara tillverkaren som är skyldig att informera konsumenter om reparationsskyldigheten enligt artikel 6. Informationsskyldigheten bör även gälla auktoriserad representant, importör och distributör (eller de som slutligen åläggs reparationsskyldigheten enligt artikel 5.2).

Energimyndigheten anser att problemet med produktdesign eller försäljningsmodeller som obefogat hindrar eller försvårar reparation behöver uppmärksammas och adresseras.

Under arbetet med ekodesignkrav på Energimyndigheten har det uppmärksamats att tillverkare ibland använder sig av olika metoder för att främja egna reservdelar och försvåra för eller förhindra oberoende reparatörer från att kunna reparera deras produkter. I vissa fall är det här befogat, när det exempelvis är nödvändigt för säker hantering av personuppgifter i mobilutrustning el. dyl. Energimyndigheten anser dock att produktdesign eller företagsmodeller som obefogat begränsar oberoende reparation är ett problem som behöver adresseras på EU-nivå. Sådana åtgärder äventyrar konsumentens rätt till reparation och behöver regleras i lämplig rättsakt.

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektören Robert Andrén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit rättschefen Rikard Janson, avdelningschefen Tf Helene Axelsson, enhetschefen Linn Stengård och handläggare Selma Elmgren, den sistnämnda föredragande.

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift